

خبرنامه علم سنجی

ماهنامه، سال اول، شماره ۴، ۲۵ اسفند ماه ۱۳۹۳

شاخص های علم سنجی

از مهمترین شاخص های علم سنجی که بر مبنای شاخص استناد و تحلیل استنادی شکل گرفته اند و در متون مختلف بارها به آن ها اشاره شده است، عبارتند از: ضریب تأثیر، شاخص فوریت، نیم عمر متون علمی یا کهنگی متون، شاخص هرش، تأثیر متیو و روش های سنجش علم که در کشورها و مؤسسات مختلف استفاده می شود.

در این شماره به معرفی ۴ شاخص می پردازیم:

• ضریب تأثیر (Impact Factor)

مشهورترین شاخص تحلیل استنادی است که در سال ۱۹۵۵ توسط گارفیلد پیشنهاد شد. شاخصی کاملاً کمی است که برای ارزیابی مجلات و میزان تأثیر گذاری یک مجله در ارتباط با مجلات دیگر به کار می رود و نه برای سنجش اعتبار آثار یا مؤلفان و پژوهشگران. این ضریب نسبت استنادهای دریافتی یک مقاله طی دو سال قبل به تعداد مقالات منتشر شده مجله طی همان دو سال است.

• ارزش متیو (Mathew value)

این شاخص شکل اصلاح شده ضریب تأثیر است که در سال ۲۰۰۶ توسط مویج معرفی شد. ارزش متیو در یک دوره پنج ساله و در موضوعی خاص محاسبه می شود به این صورت که تعداد استنادها به مقاله های یک مجله در یک دوره پنج ساله را به تعداد مقاله های همان مجله و در همان دوره تقسیم می کند و عدد به دست آمده را با همین نسبت ها در کل حوزه مورد پژوهش اندازه گیری می کند.

- شاخص آنی یا شاخص فوریت (Immediacy index)

این شاخص در پایان هر سال مشخص می شود و به منظور تعیین سرعت استناد مقالات یک مجله استفاده می شود. این شاخص بر اساس نسبت تعداد استنادهای مقالات کلیه شماره های منتشر شده نشریه در یک سال مشخص به تعداد مقالات منتشر شده همان نشریه در همان سال محاسبه می گردد.

- شاخص نیمه عمر یا قاعده کهنگی متون (Cited half life)

نیمه عمر استناد به مجله مدت زمانی است که نیمی از کل استنادات به آن مجله انجام گرفته باشد. نیمه عمر بالاتر برای مجله می تواند نشان دهنده ارزش ماندگاری مقالات آن مجله باشد. شاخص نیم عمر، نقش زمان را در بهره وری از اطلاعات روشن می کند و نشان می دهد که با گذشت زمان از میزان سودمندی مقالات و کتاب ها کم می شود.

<http://ur.isc.gov.ir/>

مفاهیم مرتبط با علم سنجی (قسمت سوم):

- مجاز سنجی (Cybermetrics)

مجاز سنجی مطالعه جنبه های کمی اینترنت در جایگاه یک کل، با تاکید بر آن بخش از وب که اطلاعات آن را استفاده کنندگان تهیه و تکمیل می کنند (مانند وب سایت های شبکه های اجتماعی و وبلاگ ها)، است. مجاز سنجی به مطالعه کل اینترنت نظر دارد و به لحاظ دامنه فعالیت نسبت به وب سنجی گسترده تر است.

مجلات هایجک شده (hijacked journal) یا جعلی (Fake) به چه مجلاتی می گویند؟

نشریات جعلی، نشریاتی هستند که با استفاده از هویت نشریات معتبر بین المللی، به راه اندازی وب سایت هایی اختصاصی اقدام می کنند و با همان مشخصات نشریات اصلی و معتبر، فعالیت می کنند. به بیانی دیگر این گروه از نشریات از طریق وب سایت های خود که توسط افراد سودجو اداره می شوند، با همان هویت نشریات اصلی و معتبر بین المللی، اما در واقع بدون اطلاع نشریه اصلی و به صورتی غیرقانونی فعالیت می کنند و با فریب دادن نویسندگان و دریافت هزینه های بالا، بدون انجام فرایند داوری و به سرعت، مقاله های آنها را در وب "نشریات جعلی" سایت های جعلی خود منتشر می کنند. گفتنی است که این معمولاً جعل هویت آن دسته از نشریات معتبری را در دستور کار خود قرار می دهند که یا دارای وب سایت نیستند و یا فقط در قالب چاپی منتشر می شوند.

این مجلات جعلی و یا تقلبی دام گسترده ای برای دانشجویان و اساتید ایرانی پهن کرده اند. در نتیجه فرآیند سرقت یک ژورنال بدین ترتیب است که افرادی یک وب سایت دیگر برای یک مجله می سازند و از طریق تبلیغ، محققان را فریب می دهند تا مقالاتشان را برای

آنها ارسال کنند و در ازای چاپ هر مقاله مقادیری را دریافت می کنند. پیشنهاد می شود دوستان گرامی قبل از سابمیت مقاله به مجله مورد نظر، حتما از معتبر بودن مجله اطمینان حاصل نمایند.

سياهه (فهرست) نشریات جعلی معرفی توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

Reference: <http://shahed.ac.ir/lib/Lists/News/DispForm.aspx?ID=137>

بهره‌برداری از دو مرکز تحقیقاتی در دانشگاه علوم پزشکی سبزوار

با حضور دکتر آخوندزاده قائم مقام معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی دو مرکز تحقیقاتی شامل مرکز تحقیقات سلامت سالمندی و مرکز تحقیقات سلولی مولکولی با اعتباری بالغ بر ۲۰۰ میلیون تومان به بهره‌برداری رسید. دکتر شاهین آخوندزاده در این مراسم در جمع خبرنگاران با بیان اینکه معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت وظیفه دارد تا زیرساخت‌های لازم در زمینه پژوهش در دانشگاه‌های علوم پزشکی را فراهم کند، اظهار داشت: خوشبختانه در سال گذشته توفیقات خوبی در این زمینه نصیب مجموعه وزارت بهداشت و درمان شد که یکی از آنها راه‌اندازی شبکه منابع الکترونیک بود که در یک سال گذشته این شبکه قطع شده بود.

دکتر آخوندزاده با بیان اینکه توسعه و توجه به شرکت‌های دانش بنیان نیز در زمینه تجاری‌سازی پژوهش‌ها و تحقیقات موثر است، گفت: یکی از اقدامات خوب دولت در زمینه حمایت از پژوهش و تجاری‌سازی آنها اختصاص اعتباری بالغ بر هزار میلیارد تومان به صندوق شکوفایی و نوآوری است.

وی با اشاره به رتبه پژوهشی شهرستان سبزوار در زمینه فناوری و تحقیقات یادآور شد: دانشگاه علوم پزشکی سبزوار از دانشگاه‌های نوپا در زمینه اجرای پژوهش و تحقیقات است که خوشبختانه با وجود همین نوپایی توانسته به رتبه خوبی در کشور دست یابد.

قائم‌مقام معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی ادامه داد: همچنین اعتبارات خوبی امسال به دانشگاه علوم پزشکی سبزوار در راستای توسعه فعالیت‌های پژوهشی و تحقیقاتی اختصاص داده شده که امیدواریم در سال آینده نیز بتوانیم اعتبارات دیگری را به این دانشگاه اختصاص دهیم.

گفتنی است دانشگاه علوم پزشکی سبزوار در بین دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور با ارائه ۱۲۰ مقاله و ۲۰ درصد رشد در سال ۹۳ دارای رشد ۵۸ درصدی در سه سال گذشته بوده است.